

PRIKAZ KNJIGE *GRAMATIKA ENGLESKOGA JEZIKA STRUKE*

*Lovorka Zergollern Miletić**

Učiteljski fakultet u Zagrebu

Milica Gačić

Gramatika engleskoga jezika struke

Zagreb: Učiteljski fakultet- Školska knjiga, 2009. ISBN 978-953-0-40246-1, 254 str.

Udžbenik *Gramatika engleskoga jezika struke* namijenjen je studentima i stručnjacima različitih područja koji trebaju naučiti ili obnoviti spoznaje o funkcioniranju engleskoga jezika za potrebe korištenja u struci i/ili znanosti. Dobrodošao je priručnik i za napredne učenike viših razreda srednjih škola. Do izdavanja ove gramatike, u Hrvatskoj nije bilo takvoga udžbenika, pa je njegova vrijednost time veća. Osobito je važna činjenica da su u njemu primijenjene najnovije lingvističke spoznaje, kao i rezultati autoričinih vlastitih istraživanja. *Gramatika engleskoga jezika struke* pisana je na hrvatskome jeziku (u skladu s autoričinim stajalištem da se nepoznato i teško objašnjava poznatim te na način koji olakšava usvajanje), no svi su naslovi i podnaslovi, kao i svi korišteni termini, navedeni i na engleskome jeziku. Primjeri navedeni u Gramatici autentični su zahvaljujući posebno sastavljenom Korpusu za odabir gramatičkih primjera (KOGP), veličine 53.294 riječi, koji čine tekstovi akademske proze iz područja koja se izučavaju na sveučilištu, a iz kojega su koristeći metode korpusne lingvistike posebno odabrani primjeri navedeni u ovoj Gramatici.

Gramatika je vrlo pregledna, što je autorica postigla prikazivanjem gramatičkih odnosa i kategorija tablicama i dijagramima (ukupno 102

* Lovorka Zergollern-Miletić, Učiteljski fakultet u Zagrebu; l.zergollern-miletic@ufzg.hr

tablice i 24 dijagrama) te sustavno korištenim nijansama boja i odabirom vrsta slova.

Važno je istaknuti da autorica pridaje mnogo pozornosti upućivanju čitatelja na razlike između općega engleskog jezika i jezika struke.

Prvo poglavlje gramatike posvećeno je *Riječima i skupinama riječi* (*Words and word groups*). U tome dijelu autorica objašnjava podjelu na vrste riječi prema tradicionalnoj gramatici i podjelu riječi u engleskome jeziku prema kategoriji otvorenosti sustava, razrađuje elemente i načine tvorbe riječi, složenice, frazeme, kolokacije i sintaktičke skupine.

Drugo se poglavlje bavi **funkcijskim riječima** (*function words*), i tu autorica vrlo precizno opisuje sintaktičku funkciju svake od tih vrsta riječi. Uz to, ukazuje na suodnos funkcijskih riječi i konteksta te na značenja koja nastaju u tom suodnosu. Drugim riječima, upućuje na često zanemarivanu činjenicu da funkcijske riječi imaju presudnu ulogu u određivanju značenja punih riječi i rečenice, odnosno teksta kao cjeline. Među funkcijskim riječima posebno bismo istaknuli sustavan i iscrpan prikaz **članova** koji, budući da ne postoje u hrvatskom jeziku, predstavljaju poseban problem govornicima kojima je prvi usvojeni jezik hrvatski. Gramatika upućuje čitatelja da obrati pozornost na značenje pojedine imenice te na način kako željeno značenje uvjetuje uporabu člana. S druge strane, ističe se važnost osvješćivanja činjenice da član imenici daje dodatno značenje, što je posebno važno u jeziku struke - pa i u jeziku akademske proze u kojoj se postotak upotrebe određenoga člana penje na 7%, za razliku od razgovornoga jezika u kojem određeni član čini oko 3% teksta. Važnost, uporaba i učestalost članova prikazana je kroz jedan dijagram i sedam tablica koji ukazuju na upotrebu, ali i na razliku u upotrebi u razgovornome engleskom jeziku i u jeziku struke.

U trećemu se poglavlju obrađuju **punoznačne riječi** (*lexical words*). I u ovome poglavlju autorica gradi pristupa sustavno, najprije navodi definiciju punoznačnih riječi, a zatim objašnjava njihovu funkciju te učestalost u različitim vrstama konteksta. Ukazuje na osobitosti jezika struke u vezi s leksičkim jedinicama. Slijedi iscrpan prikaz imenica – od definicije, preko tvorbe do tipova i njihovih značenja. Ističe se odnos imenice i člana te imenice i pridjeva. Preglednim tablicama i dijagramima (te odgovarajućim primjerima) prikazuju se modifikacija imenica drugim imenicama ili imenskim skupinama, predmodifikacija

pridjevima te postmodifikacija relativnim (pridjevskim) rečenicama. Objašnjava se pojam nominalizacije, česte u engleskome jeziku (npr. *X-ray diffraction crystal structure analysis*). Nakon imenica obrađeni su pridjevi i prilozi. Dati primjeri pripadaju jeziku struke kako bi gramatičke strukture bile jasnije stručnjacima iz raznih područja.

Poglavlje četiri posvećeno je **glagolima**. Autorica ih izdvaja iz skupine punoznačnih riječi kako bi istaknula važnost koju imaju u engleskome jeziku općenito, a napose u jeziku struke. Poglavlje je podijeljeno u tri dijela: *Glagoli i glagolski oblici*, *Opisi glagolskih oblika te Izražavanje kategorija vremena*. Autorica detaljno obrađuje glagole prema vrsti podjelom na glavne (pravilne i nepravilne) i pomoćne (prave i modalne) i objašnjava njihovu upotrebu. Prema značenju glagole dijeli na glagole radnje i sponse/vezne/kopularne glagole, a prema gramatičkim obilježjima koja iskazuju, glagolske oblike dijeli na neodređujuće/nefinitne i određujuće/finitne oblike. Te podjele objašnjene su u cilju lakšeg razumijevanja funkcioniranja glagolskog sustava kao cjeline, a izvornim grafičkim prikazima njihovih međusobnih kombinacija (str. 138 i 139) olakšava se njihovo usvajanje. Istaknuta je i objašnjena važnost glagola u kontekstu te su navedeni postotci pojavnosti glagola u pojedinim vrstama tekstova. Podjelu glagola autorica objašnjava po prijelaznosti i valenciji te po sastavnim elementima, kako bi se zahvatila cjelina glagolskog sustava presudna u procesiranju značenja svakoga teksta.

Nizom izvorno osmišljenih dijagrama i tablica korisnicima gramatike olakšano je povezivanje danih informacija u sustav, osobito s obzirom na to da autorica, s pravom, naglašava važnost glagolskoga sustava kao ključnoga elementa pri usvajanju i osvješćivanju jezika struke. U tome je kao posebno važno istaknuto stajalište govornika ili pisca prema radnji, koje stalno treba imati na umu da bi se tekst/informacija ispravno enkodiralo ili dekodiralo.

Originalnom tablicom prikaza glagolskih oblika (tj. finitnih glagolskih oblika, tablica 81, str. 143) i njihove tvorbe, autorica daje uvid u njihove međusobne odnose kroz već spomenuto prikazivanje gledišta pisca ili govornika (*point of view*) ili njegovo doživljavanje radnje, uzimajući gledište kao temeljno polazište u formuliranju ili procesiranju značenja glagola kroz mogućih osam kategorija (jednostavni oblici, progresivni oblici, perfektivni oblici, perfektivno-progresivni oblici,

pasivni oblici, progresivno-pasivni oblici, perfektivno- pasivni oblici te rijetko korišteni perfektivno-progresivno-pasivni oblici). Autorica zatim navodi pravila o tvorbi, prikazuje podjelu u tri moguće skupine (*past, present i modal*), a značenje svake skupine prikazano je vodoravno i okomito za svaku od tri skupine¹. Onima koji nisu u potpunosti shvatili tvorbu i značenje glagolskih oblika proučavajući uvodni dio poglavlja *Glagoli i glagolski oblici* (97-98) te odjeljke *Glavni glagoli* (str. 99), *Pomoćni glagoli* (str. 107-114), *Nefinitni oblici* (str. 122-129) i *Složeni finitni oblici* (str. 138-145), preostaje da obrade svaku strukturu zasebno, jer je svaka od njih koristeći oznake iz tablice 81 (npr. oznaka A.1. odnosi se na "Jednostavno prošlo vrijeme" itd.) temeljito obrađena (obuhvaćanjem njezine tvorbe, najvažnijih svojstava i značenja) i prikazana u *Opisima glagolskih oblika* (str. 160-188). Takav pristup omogućuje onima koji uče da, polazeći od analitičkog pristupa, naprave sintezu svake strukture posebno te čitavog glagolskog sustava kao cjeline. U dijelu pod naslovom *Izražavanje kategorija vremena* (str. 189-198) autorica prema kategorijama podjele vremena daje pregled svih glagolskih oblika koje je moguće koristiti za izražavanje svake od triju vremenskih kategorija (*time*): prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Peto poglavlje se bavi **sintaksom**, tj. strukturom rečenice. Autorica prikazuje podjelu rečenica po funkciji (izjavne, upitne, imperativne i usklične) i po strukturi (jednostavne i višestruke). Od složenih rečenica najviše je pozornosti posvećeno zavisnim rečenicama (imenskim, pridjevskim i priložnim). Naglasak je također stavljen na značaj reda riječi u engleskome jeziku.

Šesto poglavlje nosi naziv *Ostale razine opisa i elementi upotrebe engleskoga jezika*. Prvi dio donosi pragmatički i diskursni pristup jeziku struke, što je posebno važno s obzirom da se stručni i znanstveni tekst ili diskurs razumijeva i na razinama koje tradicionalna gramatika uopće nije uzimala u obzir. Objasnjavaju se suvremeni lingvistički pojmovi *tekst, diskurs, označitelji diskursa* te *pragmatika*.

U drugome dijelu prikazani su važni elementi upotrebe engleskoga jezika od prikaza samoglasnika i suglasnika u engleskome jeziku te

¹ *Past* - stupac koji nosi značenje stvarne udaljenosti

Present - stupac koji ima značenje stvarne neudaljenosti

Modal – stupac koji nosi značenje nečinjeničnosti/nefaktualnosti tj. modalnosti

načina na koji se sriču (*spell*). Slijedi popis nepravilnih glagola, a posebno treba istaknuti dio koji navodi najvažnije **razlike između britanskoga i američkoga engleskog** te pregled pravopisnih i izgovornih promjena do kojih dolazi dodavanjem različitih morfoloških elemenata.

Na samome kraju Gramatike nalazi se popis korištene Literature i iscrpno Kazalo (*Index*) s popisanim pojmovima na hrvatskome i engleskome jeziku koji značajno olakšavaju snalaženje i pretraživanje knjige.

U *Gramatici engleskoga jezika struke* Milica Gačić objedinila je rezultate svojih znanstvenih istraživanje jezika struke i iskustvo dugogodišnjega nastavnika i tako dala važan doprinos području pedagoške gramatike engleskoga jezika. Gramatika Milice Gačić namijenjena je učenicima, studentima i stručnjacima različitih interesa i područja bavljenja (humanističkoga, društvenoga, prirodnoga, tehničkoga, medicinskoga i umjetničkoga). Sustavno obrađena građa te brojni primjeri preuzeti iz modernoga engleskog jezika čine ovu gramatiku odličnim udžbenikom uz pomoć kojega će studenti različitih struka razumjeti funkcioniranje engleske gramatike te je tako lakše usvojiti. Autorica u svojim objašnjenjima nije težila simplifikaciji. Objašnjenja temelji na modernim lingvističkim spoznajama i služi se suvremenom lingvističkom terminologijom. Zbog svih navedenih razloga ovu gramatiku treba preporučiti ne samo studentima nefiloloških fakulteta i učenicima viših razreda srednjih škola, već i studentima engleskoga jezika te anglistima uopće.